

ση, ὅτε οἱ ἔλλοχῶντες Ἀγαρηνοὶ ἐπιπίπτουσι κατ' αὐτοῦ μανιῶδεις. Διὰ μαχαίρων, διὰ ξιφῶν, διὰ λίθων πατάσσεται καὶ κόπτεται ὁ προστάτης τῶν Ἀθηναίων, καὶ καταμελίζεται ἀνηλεῶς· οἱ μυελοὶ του χύνονται, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξορύσσονται. Ὑπῆρξεν ἀληθὴς μάρτυρος θάνατος ὁ τοῦ Λίμπονα κατὰ τὴν προπαραμονὴν ἐκείνην τῶν Χριστουγέννων, καθ' ἣν ἡμέραν ἡ ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην τῶν ἐν Κρήτῃ δέκα μαρτύρων.

Ὁ φόνος τοῦ Λίμπονα, ἄγοντος περίπου τὸ ἐξηκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας, κατέβληψεν οὐ μόνον τοὺς οἰκείους αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν. Καὶ αὐτὸς ὁ Ὀθωμανὸς διοικητὴς κατελήφθη ὑπ' ὀργῆς ἐπὶ τῷ ἀπανθρώπῳ θανάτῳ τοῦ φιλοπατρίδος πολίτου. Καὶ ἡ μὲν τιμωρία τῶν ἐνόχων δὲν ἦτο εὐχερῆς, καθότι οἱ Τούρκοι τῆς πόλεως εἶχον ἐπιπέσει κατὰ τοῦ Λίμπονα συσσωματωμένοι, τοῦ ὅπερ καθίστανε τὸν ἔλεγχον δυσκολώτερον καὶ τὴν ποινὴν ἐπικινδυνότεραν διὰ τὸν τολμηρὸν τιμωρόν. Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι, ὧν τὸ φρόνημα εἶχε μεγάλως ὑψώσει ἡ παρρησία καὶ ἐπιμονὴ τοῦ Λίμπονα ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς πόλεως καὶ ἡ προστασία ἧς ἐτύγχανον χάριν αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὐδαμῶς ἠνείχοντο νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος ὁ μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῶν καὶ θαρραλέου κηδεμόνος. Θλιβερά, ἀλλὰ γενναῖα καὶ ἀποτελεσματικὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀπόφασις ἣν ἔλαβον οἱ γέροντες καὶ προεστώτες τῆς πόλεως, προεξάρχοντος αὐτοῦ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ φονευθέντος. Παραλαβόντες τὰς σάρκας καὶ τὰ ὀστά τοῦ Λίμπονα, ἔπλευσαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ παρέστησαν πρὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Ποιεῖσαι ἦσαν ἐνώπιον τοῦ κισλάρ-ἀγά αἱ κραυγαὶ τῶν Ἀθηναίων πρεσβευτῶν ἐπιδεικνυόντων τὰ ἐσπαραγμένα λείψανα τοῦ μάρτυρος. Ὁ στιχουργὸς παρέστησε τοὺς νεκροφόρους πρέσβεις λέγοντας εἰς τὸν κισλάρ-ἀγάν·

Ἄδικο ἄπάνω 'ς ὄδικο, αὐθέντη μας, ἐγείνη
καὶ ἤλλαμε πρὸς τοῦ λόγου σου νὰ κάμῃς δικαιοσύνη
ἐσὺ, αὐθέντη καὶ κριτὰ, κεφάλι δοξασμένο,
στοχάσου τὸ κεφάλι του πῶς τῶχον σκορπισμένο,
στοχάσ' ἐκεῖνον ποῦστειλες μαζί με τὸν τζαούση,
στοχάσου με τὰ μάτια σου καλὰ νὰ τον ἰδοῦσι
στοχάσου καὶ τὰ κόκκαλα ὅπουεν τσακισμένα,
ἰδὲς καὶ τὰ κορμάτια του 'ς τὰ αἵματα βαμμένα!

Ἡ τιμωρία τῶν φονέων δὲν ἐβράδυνεν. Ὁ ἀρχιεπισκοπὸς συγκληθεὶς διέταξε νὰ καταδιώξωσιν αὐτοὺς ἀμειλικτῶς καὶ νὰ φέρωσιν αὐτοὺς δεσμῶσι εἰς Κωνσταντινούπολιν. Καὶ τινες μὲν αὐτῶν ἐφυλακίσθησαν, τινὲς δ' ἐξωρίσθησαν καὶ ἄλλοι ἔτυχον σκληροῦ θανάτου.

Ἡ πόλις δὲν ἐλησμόνησε τὸν ὑπὲρ τῶν προνομίων αὐτῆς μαρτυρήσαντα. Ἡ δὲ εἰδησις τοῦ θανάτου αὐτοῦ συνεκίνησεν οὐχ ἥττον τοῦ ἄστεος τοὺς ἐν Βενετίᾳ Ἀθηναίους καὶ τὴν λοι-

πὴν αὐτόθι παροικίαν, ἧτις, γνωρίσασα πρὸ ἐτῶν τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ζῶντος, ἐθρήνησεν αὐτὸν πικρότατα νεκρὸν. Ὁ εφημέριος τῆς αὐτόθι ἐλληνικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου Ἀντωνίου Μπουμπούλης ὁ Κρῆς ἐξέδωκεν ὀλίγα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λίμπονα ἔτη, τῷ 1681, τὸν θρήνον τῆς περιφθόμου πόλεως Ἀθῆνης διὰ τὸν ἐπώδυνον καὶ πολυκλάυτον θάνατον τοῦ παμφιλτάτου καὶ πιστοτάτου αὐτῆς πολίτου καὶ εὐπατρίδου Μιχαὴλ Λίμπονα τοῦ ἀειμνήστου, ἀδίκως καὶ ἀπηνῶς ὑπὲρ αὐτῆς φονευθέντος. Ἐν τῷ στιχουργήματι τοῦ Κρητὸς ἱερέως, ἀφιερῶθέντι εἰς τὸν ἐν Βενετίᾳ ἔγκριτον Ἀθηναῖον καὶ φίλον τοῦ Λίμπονα Μιχαὴλ τὸν Περούλην, παριστάνεται αὐτῇ ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων θρηνοῦσα τὸν προσφιλεῖ αὐτῆς υἱὸν διὰ στίχων, οἵτινες πολλάκις ἐνέχουσι πάθος, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀληθῆς ποιητικὸν κάλλος.

Καὶ ἡ Βασιλικὴ καὶ ὁ Λίμπονας ἀφιέρωσαν τὴν καρδίαν αὐτῶν εἰς τὴν γεννέτειραν πόλιν καὶ ἐθυσίασαν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας αὐτῆς τὸ σῶμα, ἡ μὲν ὑπὸ τὰς θωπείας ἰσχυροῦ τῶν Ὀθωμανῶν μονάρχου, ὁ δὲ ὑπὸ τὰς μαχαίρας ἀπίστων δολοφόνων. Ἐν μέσῳ δὲ τόσων ἄλλων ὀνομάτων, δικαίως θὰ καθέξωσι θέσιν ὀφειλομένην εἰς τὴν φιλοπατρίαν αὐτῶν οἱ δύο λησμονηθέντες.

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

ΣΑΙΞΠΗΡ

Βίος καὶ ἔργα αὐτοῦ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Ζωηρότατα περιγράφει ὡσαύτως ὁ ποιητὴς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ὑπερφάνου, ὑψηλόφρονος καὶ ἀκάμπτου πολεμιστοῦ Κοριολανοῦ, ὅστις ἔχων συναίσθησιν τῆς ἀξίας καὶ τῶν πράξεων, ἀπαξιοῖ νὰ περιποιηθῇ τὸν λαὸν ἵνα γείνη ὑπατος.

«Τὸ φρόνημά του, λέγει ὁ Μενήμιος, εἶνε παραπολύ ὑψηλὸν διὰ τὸν κόσμον τοῦτον. Οὔτε τὸν Ποσειδῶνα ἤθελε κολακεύσει διὰ τὴν τρίαινάν του, οὔτε τὸν Δία διὰ τοὺς κεραυνούς του. Ἐχει τὴν καρδίαν ἐπὶ τῶν χειλέων, ὅτι διανοεῖται, τὸ λέγει ἡ γλῶσσά του· ὅταν δὲ ὀργισθῇ, λησμονεῖ ὅτι ὑπάρχει καὶ θάνατος. Οὐδόλως ἐννοεῖ νὰ κολακεύσῃ τὸν λαὸν καὶ τοὺς δεσπάρχους.

«Ἄς μετέλθωσι, λέγει, κατ' ἐμοῦ πᾶσαν δυνατὴν βίαν· ἄς με ἀπειλήσωσι ὅτι θὰ με φονεύσωσιν ἐπὶ τροχοῦ ἀμάξης, ἢ ὅτι θὰ με σύρωσι πόδες ἀγρίων ἵππων, ἄς ἐπισωρεύσωσι δέκα λόφους ἐπὶ τῆς Ταρπητίας, ἵνα τὸ ἀπ' αὐτῆς ὕψος

τῆς ἀβύσσου ἀποβῆ τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ ἐξικνηται μέχρι τοῦ πυθμένος αὐτῆς ὁ ὀφθαλμός· ἐν τούτοις θὰ εἶμαι διὰ παντὸς πρὸς αὐτοὺς οἷος εἶμαι.

«Ὁφείλεις, τῷ λέγει ὁ δῆμαρχος, ν' ἀπολογηθῆς πρὸς ἡμᾶς. Σὲ ἐγκαλοῦμεν ὡς ἐπιδιώξαντα τὴν κατάργησιν τῶν καθεστώτων ἐν Ρώμῃ, καὶ θελήσαντα δι' ἐπιτηδείων τρόπων νὰ περιβληθῆς τυραννικὴν ἐξουσίαν, δι' ἣν παρίστασαι ὡς προδότης τοῦ λαοῦ. Ἄλλ' ἢ κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ δημάρχου ἐκτοξευθεῖσα ὕβρις τοσοῦτον ἐξηγήρωσε τὸν Καριολανόν, ὥστε περιφρονῶν καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς πολίτας ἀναφωνεῖ:

« Ἄς περιβάλωσι τὸν λαὸν αἱ φλόγες τοῦ κέντρου τοῦ Ἄδου! Ἐμὲ νὰ ὀνομάσωσι προδότην! Βλάσφημε δῆμαρχε! Καὶ εἴκοσι χιλιάδες θάνατον ἂν ἦσαν ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν σου, καὶ ἄλλα τόσα ἐκατομμύρια ἐν τῇ πυγῇ σου, καὶ τὸ διπλάσιον τούτων ἐπὶ τῆς ψευδοῦς γλώσσης σου, θὰ σοὶ ἔλεγον ὅτι ψεύδεσαι, μετὰ φωνῆς τόσον εἰλικρινοῦς, μεθ' ὅσης προσεύχομαι εἰς τοὺς Θεοὺς.

« Νὰ κρημνισθῆ ἀπὸ τῆς Ταρπηίας, ἀναφωνοῦσιν οἱ πολῖται.

« Ἄς μοὶ ἐπιβάλωσι τὸν ἀπὸ τῆς ἀποκρήμνου Ταρπηίας θάνατον, ἀποκρίνεται ὁ ὑπερήφανος Ρωμαῖος, ἄς μ' ἐξορίσωσι νὰ πλανῶμαι τῆδε κακίῃσε, ἄς μὲ ἐκδάρωσι ζῶντα, ἄς μὲ ῥίψωσιν εἰς τὰς εἰρκτάς, καὶ νὰ μοὶ παρέχωσιν ἓνα μόνον κόκκον σίτου καθ' ἐκάστην ἡμέραν οὕτως ἀποθάνω ἐκ τοῦ λιμοῦ. Οὔτε ἀντὶ ἐμνοῦς εὐμενοῦς λόγου θὰ ἐξηγόραζον τὴν ἐπιείκειάν των, οὔτε θὰ κατεβίβαζον τὸ φρόνημά μου, χάριν ὅλων ὅσα δύνανται νὰ χορηγήσωσι, καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ λάβω αὐτὰ ἀντὶ μιᾶς ἡμέρας».

Ἀκούσας δὲ ὅτι κατεδικάσθη εἰς ἐξορίαν ὡς ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ, καὶ βλέπων τοὺς πολίτας ἐπιμένοντας εἰς τὴν ἐξορίαν του, ὀνειδίσας αὐτοὺς ἀπέρχεται ἵνα μετὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ συμμαχῶν ἐκδικηθῆ τοὺς ἐξορίσαντας αὐτοῦ ἀγνώμονας συμπολίτας του, τιμωρῶν οὕτω καὶ τὴν πατρίδα του. Ἄλλὰ πρὶν ἢ εἰσέλθῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀσπόνδου αὐτοῦ ἐχθροῦ Ἀμφιδίου καὶ προσφέρῃ αὐτῷ τὰς ὑπηρεσίας του, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ δικαιολογήσῃ οὕτως εἰπεῖν ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ ἀποφάσει του ταύτη. Πράττει δὲ τοῦτο, εἰκονίζων ὡς ἀκολουθῶν τὰς παντοίας μεταβολὰς καὶ περιπετείας τοῦ βίου.

«Ὁποῖαι, ὦ κόσμε, αἱ περιπέτειαί σου! λέγει ὁ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐχθροῦ μέλλων νὰ εἰσέλθῃ Κοριολανός. Φίλοι πρὸ μικροῦ στενωῶς συνδεθήμενοι, φίλοι τῶν ὁποίων τὰ στήθη περικλείουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν καρδίαν, φίλοι καὶ τὸν ἡρόνον καὶ τὴν κλίνην καὶ τὰ δεῖπνα κοινὰ ἔχοντες, οἰοεὶ δίδυμοι καὶ ἀχώριστοι ἐν τῇ φι-

λίᾳ, δίστανται δι' ἀσήμαντον ὅλως διαφορὰν καὶ καθίστανται ἀδιάλλακτοι ὡσαύτως καὶ ἀσπονδότατοι ἐχθροί, ὧν ὁ ὕπνος ἐταράχθη ὑπὸ τοῦ πάθους καὶ τῶν πρὸς ἀμοιβαῖον ὄλεθρον σχεδίων, τυχαίως καὶ ἔνεκεν ἀσημάντου ὅλως συμβεβηκότος γίνονται φίλοι ἐγκάρδιοι, καὶ συνάπτουσι τῶν τέκνων αὐτῶν συνοικίεσσι. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς ἐμέ. Μισῶ τὴν γενέτειραν χώραν, καὶ ἀγαπῶ τὴν ἐχθρικὴν ταύτην πόλιν. Θὰ εἰσέλθω. Ἄν μὲ φονεύσῃ, θὰ πράξῃ ἔργον δίκαιον, ἂν δὲ μὲ δεχθῆ, θὰ ὑπηρέτησω τὴν πατρίδα του.

Ὁὐδέποτε πάθος, γράφει ὁ Fleming, ἠκριβολόγησε μετὰ τοσαύτης πιστότητος, οὐδέποτε ποιητὴς προητοίμασε κάλλιον τὴν ὁδὸν πρὸς μετάβασιν, αἰφνιδίαν μὲν, πλὴν κάλλιστα διακαιολογουμένην ἐν φύσει ἐμπαθεῖ, ἧς προσεβλήθη ἡ ὑπερηφάνεια, καὶ τὴν ὁποῖαν κρατερὰ ἀνάγκη ὠθεῖ εἰς ἐκδίκησιν.

Θαυμασίως ὑποτυποῦται καὶ τῆς Λαίδης Μάκβεθ ἡ χαρακτήρ. Ἡ καταπληκτικὴ διανοητικὴ δύναμις, ἡ ἰσχυρὰ καὶ ἀμετάτρεπτος ἀπόφασις, καὶ ἡ ὑπεράνθρωπος δύναμις τῶν νεύρων τῆς Λαίδης Μάκβεθ, καθιστῶσιν αὐτὴν, λέγει ἡ Jameson, *) τόσον φοβεράν, ὅσον μισηταὶ εἰσιν αἱ πράξεις της· ἀλλὰ δὲν εἶνε τέρας διαφθορᾶς οὐδὲν ἔχον κοινὸν μετὰ τῶν ἀνθρώπων, οὔτε μετέωρον, οὔτινος μετ' ἐκπλήξεως καὶ ἐν ἀμαθεῖ φόβῳ παρατηροῦμεν τὴν καταστρεπτικὴν πορείαν. Εἶνε φοβερὰ προσωποποιήσις παθῶν ἀγρίων καὶ ἰσχυρᾶς δυνάμεως, ἧτις ὅμως οὐδέποτε ἀπομακρύνεται ἐκ τῆς φύσεως ἡμῶν τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἀποβάλωμεν πᾶσαν πρὸς αὐτὴν συμπάθειαν, διότι ἡ γυνὴ μένει πάντοτε ἡ αὐτὴ, συνδεομένη πρὸς τὸ γυναικεῖον φύλον καὶ τὴν φιλανθρωπίαν.

Τὸ δεσπότην αὐτῆς πάθος εἶνε ἡ φιλοδοξία· ἀλλὰ φιλοδοξεῖ μόνον ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός, οὐχὶ ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐν τῷ περιφθίμῳ μονολόγῳ της, μετὰ τὴν ἀνάγκωσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Μάκβεθ, οὐδ' ἀπαξ, παρατηρεῖ ἡ Jameson, ἀναφέρει τὸ ὄνομά της, σκέπτεται μόνον περὶ τοῦ συζύγου ὃν διακαῶς ποθεῖ νὰ ἴδῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καθίσταται ὑποκρίτρια, ὡμὴ, ἀγρία, ἄπιστος, ἀναπτύσσει ὑπερανθρώπους δυνάμεις, καθιστᾷ ἐκποδῶν πᾶν ἐμπόδιον, πειράται παντὶ σθένει νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν τοῦ Μάκβεθ δειλίαν ἢ δισταγμὸν, καὶ τοὺς ἱεροὺς νόμους τῆς ξενίας παραβαίνουσα παρορμᾷ αὐτὸν εἰς τὸν φόνον.

Ἐἶσαι Γλάμης, λέγει, καὶ Καουδῶρ, καὶ θὰ γίνῃς ὅ,τι σοὶ προερέθη. Ἄλλὰ φοβοῦμαι τὸν χαρακτήρα σου· ἔχει τόση φυσικὴν ἀγαθότητα, ὥστε δὲν θὰ σὲ ἀφήσῃ νὰ βαδίσῃς διὰ τῆς συντομωτάτης ὁδοῦ. Θέλεις νὰ γίνῃς μέγας.

*) Jameson's Shakespeare's heroines, σελ. 372.

»Δὲν στερεῖσαι φιλοδοξίας, ἀλλὰ σοῦ λείπει ἡ
 »κακία ἣτις πρέπει νὰ συνοδεύῃ αὐτήν. Ὅ,τι ἐ-
 »πιθυμεῖς, τὸ θέλεις ἐναρέτως, καὶ ὄχι σκολιο-
 »δρομῶν. Καὶ ὁμως ἐπιθυμεῖς κέρδος ἄδικον.
 »Ἐχεις ἀνάγκην, ὧ κραταίε Γλάμη, φωνῆς, ἥ-
 »τις νὰ σοὶ λέγῃ: « Οὕτω πρέπει νὰ πράξῃς, ἂν
 »θέλῃς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ πράγματος ἐκείνου
 »οὐτινος φοβεῖσαι πλειότερον τὴν ἐκτέλεσιν, παρ'
 »ὅσον εὐχεσαιο νὰ μείνῃ ἀνεκτέλεστον. Σπεῦσον
 »ἐδῶ, ἵνα δυνηθῶ νὰ ἐγγύσω εἰς τὰ ὠτά σου τὸ
 »θάρρος μου, καὶ σκορπίσω διὰ τῆς γενναίας
 »μου γλώσσης πᾶν ὅ,τι σὲ χωρίζει ἀπὸ τοῦ
 »χρυσοῦ κύκλου, δι' οὗ ἡ Τύχη καὶ αἱ ὑπερφυ-
 »σικαὶ δυνάμεις φαίνονται ἐπιθυμοῦσαι νὰ σὲ
 »στέψωσι.

Μανθάνουσα δὲ τὴν εἰς τὸν πύργον αὐτῆς ἀ-
 φρίζιν τοῦ βασιλέως λέγει:

«Καὶ αὐτοῦ τοῦ κόρακος ἡ φωνὴ τοῦ κρώζον-
 τος τὴν ὀλεθρίαν εἴσοδον τοῦ Δούγκαν εἰς τὰς
 ἐπάλξεις τοῦ φρουρίου μου εἶνε βραγχώδης. Ἐλ-
 θετε, ὧ δαίμονες, οἵτινες παρακολουθεῖτε τοὺς
 ἀπαισίους στοχασμούς, μεταβάλετε τὴν γυ-
 ναικαίαν μου φύσιν, καὶ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι πο-
 δῶν πληρώσατέ με ὠμότητος ἀγρίας! Πήξατε
 τὸ αἷμα, φράξατε πᾶσαν διόδον πρὸς τὴν συνεί-
 δησίν μου, ἵνα μὴ μεταμελείας αἴσθημα κλονί-
 σῃ τὴν ἀγρίαν μου ἀπόφασιν καὶ μὲ ἀποτρέψῃ
 ἐκ τῆς ἐκτελέσεώς της. Ὡ ὄργανα τοῦ φόνου,
 ὅπου καὶ ἂν πλανᾶσθε ἀόρατα, δεινὰ εἰς τοὺς
 ἀνθρώπους κατεργαζόμενα, εἰσέλθετε εἰς τοὺς
 γυναικείους μου μαστούς, καὶ τὸ γάλα εἰς χολὴν
 μεταβάλετε. Ἐλθέ, βαθεῖα νύξ, καλύφθητι ἐν-
 τὸς τοῦ σκοτεινοτάτου καπνοῦ τοῦ ἄδου, ἵνα μὴ
 τὸ μὲν ὄξυ ἐγχειρίδιόν μου ἴδῃ τὸ τραῦμα, ὅπερ
 ἐπιφέρει, ὁ δὲ οὐρανὸς προκύπτων διὰ τοῦ πυ-
 κνοῦ πέπλου τῆς νυκτός, ἀναβοήσῃ «Στῆθι!».

Μανθάνουσα δὲ, ὅτι ὁ Δούγκαν πρόκειται
 »νὰ ἀπέλθῃ αὔριον, ἀναφωνεῖ: «Ὡ! Οὐδέποτε
 »δὲ ἥλιος θὰ ἴδῃ τὸ αὔριον αὐτό. Τὸ πρόσωπόν
 »σου εἶνε βιβλίον, ὧ Ἰάνη, ἐν ᾧ δύναται τις ἀλλό-
 »κοτα πράγματα νὰ ἀναγνώσῃ. Διὰ ν' ἀπα-
 »τήσῃς τὸν κόσμον, ἀνάγκη νὰ φέρεσαι ὅπως αὐ-
 »πτός: τουτέστιν, καθ' ὅλα εὐπροσῆγορος. Δεικνύου
 »ὡς τὸ ἄθῳον ἄνθος, ἀλλ' ἔσο ὁ ὑπ' αὐτὸ κρυ-
 »πτόμενος ὄφιν. Πρέπει νὰ ὑποδεχθῶμεν τὸν
 »ἐρχόμενον ξένον. Ἀνάθες εἰς ἐμὲ τὰ τοῦ σπου-
 »δαίου ἔργου τῆς νυκτός, οὐτινος ἡ ἐκτέλεσις
 »ἐξασφαλίσαι ἡμῖν διὰ βίου τὸ ἰσχυρὸν σκῆπ-
 »τρον καὶ τὴν παντοδυναμίαν.

Ὅπως δὲ ἡ Λαίδη Μάκβεθ εἶνε τύπος φιλο-
 δόξου γυναικός, οὕτω καὶ ἡ Πορκία εἶνε τύπος
 πιστῆς συζύγου.

»Εἰπέ μοι, ὧ Βροῦτε, λέγει πρὸς τὸν δύσθυ-
 μον καὶ ἀνήσυχον ἄνδρα της, τὴν ἀφορμὴν τῆς
 λύπης σου.

»Δὲν εἶμαι καλά, ἰδοὺ ἡ ἀφορμὴ, ἀποκρίνε-

ται ὁ Βροῦτος, μὴ θέλων νὰ εἴπῃ τὸν λόγον τῆς
 ἀθυρίας καὶ ἀνησυχίας του.

«Πῶς, λέγει ἡ Πορκία, πάσχει ὁ Βροῦτος,
 »καὶ ὑπεκφεύγει ἐκ τῆς θερμῆς κλίνης του, καὶ
 »ἐκτίθεται εἰς τὰ καταστρεπτικὰ μιάσματα
 »τῆς νυκτός, καὶ προκαλεῖ τὸν ὑγρὸν καὶ μεμο-
 »ρλωμένον ἀέρα, διὰ νὰ δεινώσῃ τὴν νόσον του;
 »Ὅχι, Βροῦτέ μου. Ἡ ἀσθένειά σου εἶνε ἀσθέ-
 νεια ψυχική, ἣν δικαιοῦμαι νὰ μάθω, ὡς ἐκ τῆς
 θέσεως καὶ τῶν δικαιωμάτων μου· γονυπετῆς
 δέ σε καθικετεῦω ἐν ὀνόματι τῆς πάλαι ποτὲ
 ὀνομαστῆς καλλονῆς μου, ἐν ὀνόματι τῶν ἐρω-
 τικῶν σου ὄρκων, καὶ τοῦ μεγάλου ἐκείνου, ὅς-
 τις συνέδεσε καὶ συνῆνωσεν ἀμφοτέρους ἡμᾶς,
 σὲ καθικετεῦω νὰ ἐξηγήσῃς εἰς ἐμέ, τὸ ἡμισὺ
 σου, τὸν ἄλλον ἑαυτὸν σου, τὸν λόγον τῆς με-
 λαγχολίας σου.»

«Μὴ γονυπετῆς, αὐτῇ λέγει ὁ Βροῦτος». Δὲν θὰ
 »εἶχον ἀνάγκην τούτου, ἐπαναλαμβάνει ἡ Πορ-
 »κία, ἂν ἦσο ὁ καλὸς μου Βροῦτος. Εἰπέ μοι,
 »Βροῦτε, ἐν τῷ συμβολαίῳ τοῦ γάμου ἡμῶν
 »ὑπάρχει ὄρος ἀποκλείων με τοῦ νὰ μανθάνω
 »τὰ μυστικά σου; Ὑπὸ ὄρους λοιπὸν καὶ πε-
 »ρρισμούς, οὕτως εἰπεῖν, σοὶ ἀνήκω, ὥστε νὰ
 »συντρέγω μόνον, νὰ συγκοιμῶμαι καὶ νὰ συν-
 »διαλέγωμαι μετὰ σοῦ; Τὰ προπύλαια τῆς
 »καρδίας σου κατοικῶ λοιπὸν; Ἄν τὸ πράγμα
 »εἴχῃ οὕτω, τότε ἡ Πορκία εἶνε παλλακίς καὶ
 »ὄχι σύζυγος τοῦ Βροῦτου.»

Τοῦ δὲ αἰμοβόρου καὶ ὑποκριτοῦ ἡγεμόνος
 Ριχάρδου τοῦ Γ' τὸν χαρακτήρα εἰκονίζει πιστῶς
 ἡ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδιοῦ ἐκφερομένη περὶ τοῦ χα-
 ρακτήρος του ἀκόλουθος ὁμολογία: «Μὲ τὸ μει-
 »διάμα, λέγει, ἐπὶ τῶν χειλέων δύναμαι νὰ
 »σφάξω τὸ θῦμά μου· ἤξεύρω νὰ προσποιῶμαι
 »τὸν εὐθυμον, ὅταν ἡ ἀληθῆδὴν σπαράσῃ τὴν
 »καρδίαν μου· δύναμαι νὰ χύνω ψευδῆ δάκρυα
 »καὶ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων νὰ μεταβάλλω
 »τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου μου. Καὶ τοῦ Νέ-
 »στορος κάλλιον δύναμαι νὰ ὑποκριθῶ τὸ πρό-
 »σωπον τοῦ ρήτορος, ν' ἀπατήσω ἐπιτηδευτέ-
 »ρον καὶ αὐτοῦ τοῦ Ὀδυσσεως, καὶ ὡς ἄλλος
 »Σίνων νὰ κυριεύσω νέαν Τροίαν».

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων παραθέσεων, κατα-
 δείκνυται ἡ περὶ τὴν ἀπεικόνισιν τῶν χαρακτή-
 ρων θεῖα τέχνη τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ.

Γ'.

Μέχρι τῆς βασιλείας Ἐρρίκου τοῦ 8ου, καὶ κατὰ
 τὰ πρῶτα ἔτη ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβά-
 σεως τῆς Ἐλισάβετ, ἡ ἀγγλικὴ σκηνὴ οὔτε
 ἴδιον θέατρον, οὔτε ἐξ ἐπαγγέλματος ὑποκρι-
 τὰς εἶχεν, ἢ ἀνὸς ὑπῆρχόν τινες, ἦσαν πάντῃ ἀ-
 τακτοὶ καὶ ἄνευ ὁργανώσεως. Ἄλλ' οὔτε ποιη-
 ταί, οὔτε ὑποκριταὶ ἀφωσιωμένοι ἀποκλειστικῶς
 εἰς τὸ δράμα καὶ τὴν ὑποκριτικὴν τέχνην ὑπῆρ-

χον. Ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ δου ἡ δραματικὴ τέχνη ἤρξατο μορφουμένη. Πρῶτοι δὲ ὑποκριταί, οἵτινες περιῆλθον τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, ἀνκφέρονται ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ δου, πρώτου βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, ὅστις ἐπροστάτευσε τὴν φιλολογίαν. Ἐπὶ Ἐδουάρδου δου, ὁ Ἑρρίκος Bauchier, ὁ μετέπειτα κόμης τοῦ Essex, διετήρει θίασον ἡθοποιῶν τοιοῦτον θίασον, ὅστις ὁμως ἀγνοεῖται ἂν ἀπετελεῖτο ἐξ ἀοιδῶν ἢ ὑποκριτῶν, διετήρει καὶ ὁ ὠμὸς Ριχάρδος ὁ 3ος, δούξ ἐτι τοῦ Γλόσεστερ διατελῶν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης ἐπὶ Ἑρρίκου 7ου, ἦσαν ἐν τῇ αὐτῇ δύο θεατρικοὶ θίασοι, διάφορον ἑκάτερος ἔχοντες ὄργανισμόν, οἵτινες ἐκαλοῦντο «Ἵποκριταί τοῦ βασιλέως.» Εὐγενεῖς δὲ τινες, ὡς οἱ δούκες τοῦ Buckingham, Northumberland, Oxford καὶ Norfolk διετήρουν ὑποκριτάς, οἵτινες ἐδίδασκον μὲν ἐνίοτε ἐν τῇ αὐτῇ, περιήρχοντο δὲ συνεχῶς τὴν χώραν ὑπὸ τὸ ὄνομα καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἑαυτῶν πατρῶων. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ διεδόθη ἡ ὑποκριτικὴ τέχνη, ὥστε μετ' οὐ πολὺ εἰς ἀπάσας σχεδὸν τὰς μεγάλας πόλεις ὑπῆρχον ἐγκατεστημένοι θεατρικαὶ ἐταιρεῖαι. Μικρὸν πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Σαίξπηρ εἰς Λονδῖνον (1583), ὁ Φίλιππος Σιδνεϋ, ἐδημοσίευσεν τὴν «Ἀπολογίαν τῆς Ποιήσεως», ἐν ἣ περιγράφων τὴν κατάστασιν τῆς σκηνῆς καὶ τῶν διδασκομένων ἔργων, λέγει· «Ἐν τοῖς πλείστοις τῶν παριστανόμενων ἔργων βλέπεις ἔνθεν μὲν τὴν Ἀσίαν ἔνθεν δὲ τὴν Ἀφρικὴν, τόσα δὲ μικρότερα βασίλεια ὅπισθεν τούτων, ὥστε ὁ ὑποκριτής, ἐμφανιζόμενος ἐπὶ τῆς σκηνῆς, πρέπει νὰ λέγῃ πού γῆς» εὐρίσκειται, διότι ἄλλως, εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐνοήσωσιν αὐτὸν οἱ ἀκροαταί. Καὶ νῦν μὲν βλέπεις τρεῖς ἢ τέσσαρας γυναῖκας συλλεγουσας ἄνθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἧτις δέον νὰ ὑποθέσῃς ὅτι μετεβλήθη εἰς κῆπον, νῦν δὲ μανθάνεις ὅτι ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως ἐναυάγησε πλοῖον, καὶ τότε πρέπει νὰ ἐκλάβῃς τὸν κῆπον ὡς ὕφαλον.»

Οἱ ὑπὸ τῶν εὐγενῶν δὲ διατηρούμενοι θεατρικοὶ θίασοι ἐγκατεστήθησαν ὀριστικῶς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ὅτε ἡ πυρετωδῶς ἀνκπτυχθεῖσα κλίσις τοῦ λαοῦ πρὸς τὰ δημόσια θεάματα ἀπῆρθε τὴν ἀνοικοδόμησιν θεατρικῶν αἰθουσῶν. Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ ποιητοῦ Φιλίππου Henslowe, δανείζοντος χρήματα εἰς θεατρικὰς ἐταιρεῖας, μανθάνομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1591-97, οἱ ὑποκριταὶ μεθ' ὧν εἶχε χρηματικὰς συναλλαγὰς, ἐδίδασκαν 110 δράματα, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1597 ἐδανείσθησαν παρ' αὐτοῦ χρήματα τριάκοντα δραματικοὶ ποιηταί, μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ ὁ Θωμᾶς Heywod, ὅστις μόνος ἔγραψε 220 δράματα, ὧν τὰ πλεῖστα ἀπωλέσθησαν, ἐλαχίστης τότε καταβαλλομένης φροντίδος πρὸς δημοσίευσιν αὐτῶν.

Πενιχρὰ μὲν καὶ ἀπλούστατα ἦσαν τὰ θεατρικὰ κτίρια, πενιχρότερα δὲ ἡ σκηνικὴ διασκευή. Οἱ ἐν τῇ πλατείᾳ θεατρί ἴσταντο ὄρθιοι ἐπὶ εὐρέος ἀστέγου χώρου, ἐνώπιον δὲ αὐτῶν ἐδίδασκον οἱ ὑποκριταί, στενοχωρούμενοι καὶ ἐμποδιζόμενοι πολλάκις ὑπὸ τῶν εὐγενῶν, οἵτινες συνωστίζοντο εἰς τὰς μεταξὺ τῶν ὑποκριτῶν καὶ τοῦ κοινοῦ σανίδας. Ἦχος σάλπιγγος καὶ ἐκπετανυμένη σημαία ἀνήγγελλον τὴν ἐναρξιν τῆς παραστάσεως, ἧτις ἤρχιζε τὴν 3 ὥραν μ. μ., δέκα δὲ μουσικοὶ Ἴταλοὶ ἐξετέλουν βραχὺ προοίμιον καὶ μετ' ὀλίγον ἐνεφανίζετο ὁ μελανεῖμων πρόλογος. Πινακὶς ἐδείκνυε τὸν τόπον ἔνθα ἡ πρᾶξις ὑπέκειτο, ἡ δὲ μεταλλαγή τῆς σκηνῆς ἐτελεῖτο δι' ἀλλασσομένων πινακίδων, ἐφ' ὧν μεγάλοις γράμμασιν ἦσαν γεγραμμένα τὰ ἐξῆς· «Τοῦτο εἶνε δασος· Τοῦτο εἶνε φρούριον.»

Κατὰ τὰ διαλείμματα δὲ ὁ λαὸς ἔπινε ζυθον, ἢ ἡσχολεῖτο χαρτοπαικτῶν ἐνίοτε ἤριζε πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν παρασκηνίων καθημένους εὐγενεῖς, προκαλῶν θυρωβώδεις διαλόγους, οἵτινες κατέληγον εἰς βροχὴν γεωμῆλων, ἅτινα ἐξηκόντιζον κατὰ τῶν εὐγενῶν. Ἴνα δὲ κατευνάσωσι τὴν ὀργὴν καὶ ἀνυπομονησίαν αὐτοῦ οἱ ὑποκριταὶ μετεχειρίζοντο ἀοιδόν τινα ἢ γελωτοποιόν, ὅστις διεσκέδαζεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἄσματος, τοῦ χοροῦ, ἢ τῶν μορφασμῶν του. Μεταξὺ δὲ τῶν θεατῶν τῆς πλατείας ἔβλεπέ τις κρεοπώλας καὶ αὐλικούς, ἀξιωματικούς τῆς Ἐλισάβετ καὶ λεμβούχους, δαμαστάς ἀρκτων καὶ ποιητάς.

Ἡ θεατρικὴ ἐταιρεία, εἰς ἣν κατετάχθη ὁ Σαίξπηρ ἄμα τῇ ἀφίξει αὐτοῦ εἰς Λονδῖνον, ἦτο ἡ τοῦ λόρδου Chamberlain, κόμητος τοῦ Leicester. Οἱ ὑποκριταὶ οὗτοι, οἵτινες καὶ τότε καὶ μετέπειτα ἐθεωροῦντο οἱ ἄριστοι πάντων, ὠνομάσθησαν τῷ 1589 «κωμωδοὶ τῆς βασιλείσεως» μετὰ δὲ αὐτῶν ἦσαν καὶ τινες συμπολίται τοῦ Σαίξπηρ, οἵτινες κατὰ πάσαν πιθανότητα παρεκίνησαν αὐτὸν νὰ συμμετάσχη τοῦ θιάσου. Ὁ διευθυντὴς αὐτῶν, ὁ διάσημος ὑποκριτὴς καὶ εὐφυὴς ἐπιχειρηματίας Burbage, ἔκτισε τὸ θέατρον τῶν Blackfriars «Μαύρων μοναχῶν,» ὅπερ τότε ἐθεωρεῖτο τὸ κάλλιστον πάντων.

(Ἔπειτα τὸ τέλος.)

MIX. N. ΔΑΜΙΡΑΛΗΣ

Ἐξ ὄλων τῶν φόρων ὁ εὐαρεστότερος καὶ διακίωτερος εἶνε ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον πληρώνει ὁ γείτων ἡμῶν· ὁ καλλίτερος φόρος εἶνε ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον πληρώνουν οἱ ἄλλοι.